

Ljus framtid spås för skollogopedi

Marika Habbe är en av logopederna vid Resurscenter tal och språk. Vi träffas för att samtala om vad betänkandet "Samordning, ansvar och kommunikation – vägen till ökad kvalitet i utbildningen för elever med vissa funktionsnedsättningar" kan innebära för skollogopedi och för Specialpedagogiska skolmyndigheten.

Marika Habbe är en av logopederna på SPSM (Foto: Signe Tonér)

Skollogopedi på frammarsch

Marika Habbe har jobbat som logoped sedan 1998 och har bland annat varit med och byggt upp skollogopedin i Västerviks kommun, där logopeder nu ses som en självklar yrkesgrupp i skolan. Marika började i blygsam skala med en tjänstgöringsgrad på 15 % och tack vare idogt påverkansarbete finns det i dag 3,5 logopedtjänster i Västerviks kommun.

Marika beskriver fördelarna med att jobba som skollogoped: man kan både utreda, behandla och följa upp elever och dessutom handleda lärare. Skollogopeder behöver vara lagarbetare med god kännedom om skolans styrdokument och språkbruk. Marika hoppas att logopeder med erfarenhet från arbete i skolan undervisar på logopedutbildningarna och att logopedstudenter får auskultera och göra praktik i skolor och förskolor i högre utsträckning. Kanske skulle både grundutbildning och fortsatta kompetenshöjande insatser rikta in sig mer på pedagogisk logopedi?

–Jag vill också slå ett slag för kurser i stil med "Språkstörning i skolåldern" och "Språkstörning ur ett specialpedagogiskt perspektiv", som tidigare har getts vid olika universitet och högskolor. Dessutom tycker jag att man som ny skollogoped ska se till att skaffa en mentor i form av en erfaren kollega. Det är inte alltid lätt att möta förväntningarna som rektor och lärare har på en skollogoped.

Logoped i statlig tjänst

Sedan ett år tillbaka är Marika Habbe en av logopederna på Resurscenter tal och språk, en enhet inom Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM). Teamet från Resurscenter tal och språk utreder tillsammans enskilda elever på skolans uppdrag, de ger specifika råd till skolpersonal samt utformar kurser och utbildningsmaterial.

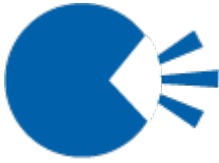
Ärendena kommer till Resurscenter tal och språk via SPSM:s regionkontor, som är den första instansen för stöd till skolorna. Resurscentrets uppdrag är specificerat till att omfatta såväl utredning som rådgivning. och den typiska eleven är en pojke i mellanstadieåldern med bred problematik, enbart språkliga svårigheter är ovanligt. Utredningen utförs alltid av teamets samtliga tre professioner, logoped, psykolog och specialpedagog.

–Nu har jag hela Sverige som arbetsfält och faktum är att vi i dagsläget inte har några direkta väntetider för utredning. Kanske är det en följd av ökat antal skollogopeder, eller att vår verksamhet inte är så känd, funderar Marika.

Informationsmaterial och fortbildning

En av Marikas första arbetsuppgifter var ingå i den tvärprofessionella arbetsgrupp som arbetade fram skriften "Arbeta med språkstörning i förskola och skola", en publikation som för övrigt har haft en strykande åtgång sedan den kom ut förra året.

Intresset för kompetensutveckling kring språkstörning är mycket stort; SPSM:s kurser och konferenser om grav språkstörning blir snabbt fullbokade. Marika berättar att man på SPSM diskuterar att utöka utbudet av kurser och andra kompetenshöjande insatser om grav språkstörning, framför allt för pedagoger, men kanske också för modersmållärare, skolpsykologer och för den växande gruppen skollogopeder.

(Bild: Specialpedagogiska skolmyndigheten)

–SPSM är ju en statlig myndighet, vilket innebär mer formalia och långsammare beslutsvägar. Samtidigt innebär det att saker och ting ofta blir väldigt genomarbetade. Nu när vi håller på att ta fram ett nytt utbildningsmaterial om språkstörning riktat till modersmåls lärare, har vi först gjort en pilotstudie för att kartlägga behoven. Sen presenterar vi resultaten för en grupp som ansvarar för extern kompetensutveckling och som beslutar att detta är en kurs värd att satsa på, berättar Marika.

Förbättrad skolsituation för elever med grav språkstörning

I slutbetänkandet "Samordning, ansvar och kommunikation – vägen till ökad kvalitet i utbildningen för elever med vissa funktionsnedsättningar" lämnas flera förslag för hur elever med grav språkstörning ska få bättre stöd på hemmaplan. Man föreslår bland annat ökad samverkan mellan stat, landsting och kommuner, inrättande av så kallade SAK-miljöer och regionala nav med samordnare som följer eleven genom hela skoltiden.

SPSM föreslås få en tydligare och mer proaktiv roll gentemot skolhuvudmännen. Statens specialskola för elever med grav språkstörning, Hällsboskolan, föreslås avvecklas på sikt. Ett Riksgymnasium för elever med språkstörning bör enligt utredningen inrättas i Örebro.

Även om regeringen beslutar i enlighet med utredningsförslagen återstår att komma fram till hur dessa goda idéer ska verkställas i praktiken. Tydliga gemensamma överenskommelser mellan parterna behövs för att reglera samverkan.

Elevhälsologopedier och ökad likvärdighet

I utredningen konstateras det att logopedier bör vara en del av elevhälsan, i betänkandet skriver man att de flesta skolhuvudmän skulle behöva tillgång till logoped, vilket inte bara skulle gynna elever med språkstörning utan även andra elevgrupper.

Hällsboskolan, som finns i Stockholm och i Umeå, har ett enormt söktryck och skolan har skyldighet att ta emot de elever som tillhör målgruppen. Redan innan slutbetänkandet offentliggjordes har Resurscenter tal och språk diskuterat hur man kan förbättra skolsituationen och öka likvärdigheten för det stora antal elever som ingår i Hällsboskolans målgrupp, till exempel genom att rekommendera eleverna att söka sig till lokala kommunikationsklasser och språkspår.

I slutbetänkandet framgår att det finns önskemål om ett mer specialiserat stöd till skolorna, vilket möjligen skulle kunna öppna upp för fler logopedier även inom SPSM.

–Vi logopedier står för spetskompetens och har ett helhetsperspektiv på individen, menar Marika.

Om Marika Habbe får sia om framtiden, ser vi både fler logopedier inom SPSM och logopedier som en självklar profession i elevhälsan. Hon tror att Resurscenter tal och språk på sikt kan få en ännu mer strategisk och övergripande roll som ett nationellt kompetenscentrum för språkstörning.

Slutbetänkandet "Samordning, ansvar och kommunikation – vägen till ökad kvalitet i utbildningen för elever med vissa funktionsnedsättningar" SOU 2016:46 finns att ladda ned från [regeringens hemsida](#) Rapporten "Arbeta med språkstörning i förskola och skola" laddas ned eller beställs från [SPSM:s hemsida](#)

Signe Tonér